

U o v o m b r o j u m o ž e t e p r o č i t a t i :

- ◆ Mediji, istina i pomirenje (1)
- ◆ Monitoring: Kako dnevne novine u BiH izvještavaju o ratu u Čečeniji
- ◆ Srbija: Novinari kod Nušića
- ◆ Kontrola Interneta – da ili ne? (2)
- ◆ Izvjestaj Helsinškog komiteta: Položaj medija u BiH u kontekstu ljudskih prava (2)
- ◆ Vijesti

Novosti o medijima

◆ Novinarstvo i demokratija ◆ Mediji u tranziciji

Svake druge sedmice
priprema agencija SAFAX,
Sarajevo
<http://www.mp-institut.com/>

◆ Broj 51, Serija I

Sarajevo, 7. februar 2000

O d g o v o r n o s t z a m i r

Mediji, istina i pomirenje (1)

U Sarajevu je 4. februara održan okrugli sto na temu “Istina i pomirenje” kojem su prisustvovali ugledni javni radnici iz cijele BiH, susjedne Hrvatske i SR Jugoslavije, te predstavnici međunarodnih organizacija i diplomatskih predstavništva. Cilj ovog skupa bio je pokretanje opštegrađanske inicijative u BiH o postizanju saglasnosti o priznavanju nasilja što su ga pretrpjele sve žrtve tokom nedavnog rata. Formiranjem Komisije za istinu i pomirenje, koja bi na objektivan i profesionalan način, trebalo da izvijesti o uzrocima i prirodi pretrpljenog nasilja. spriječilo bi se ponavljanje zločina.

Ugledne goste, stručnjake u različitim oblastima društvenog života, pitali smo da li mediji mogu uticati na proces pomirenja i otkrivanja istine, te na koji način je to moguće ostvariti.

“Protektorat međunarodne zajednice, mora biti uveden i u elektronske medije”

(Sejfudin Tokić, Alternativno ministarsko vijeće, Sarajevo)

U vrijeme širenja nacionalnog šovinizma mediji su odigrali vrlo značajnu ulogu i bili oružje u rukama nacionalista. U procesu pomirenja, posebno kad u BiH nemamo ni blizu ono što se zove javno mnjenje, javnost i mediji imaju daleko veću odgovornost nego u drugim državama. U tom kontekstu, smatram da je od presudnog značaja da elektronski i štampani mediji budu angažovani u projektu istine i pomirenja, jer bez toga je teško očekivati da može doći do nekog pomaka. Posebno imajući u vidu da najveći broj građana, posebno u ruralnim sredinama, prihvataju ono što je rečeno na radiju i televiziji kao neprikosnovenu istinu.

Međunarodna zajednica ima snažnu kontrolu u svim segmentima bosanskohercegovačkog društva. Takva kontrola mora biti uvedena i u elektronske medije, čija je moć ništa manja nego moć pojedinih jedinica vojske koje je međunarodna zajednica razoružala, kako ne bi bili faktor destabilizacije. U tom kontekstu elektronski mediji moraju biti pod snažnim protektoratom međunarodnih institucija za sprovedbu sporazuma.

Da dobijemo nezavisne, i prije svega profesionalne medije smatram da je potreban proces koji se ne može provesti preko noći. Razlog za to je taloženje negativnog iskustva iz komunističkog perioda, pritisak na medije i odliv kadrova. I zbog toga je u prvoj fazi neophodna direktna kontrola međunarodne zajednice.

“U Hagu treba suditi i novinarima”

*(Mirko Pejanović, Srpsko građansko vijeće
BiH, Sarajevo)*

Smatram da bi uporedo sa suđenjima u Hagu morala postojati i suđenja novinarima koji su se, u toku rata, stavili u službu nacionalističkih stranaka kao propagandisti rata. Ali, isto tako, mediji mogu u velikoj mjeri doprinijeti i širenju mira i tolerancije, i to na jednostavan način – da govore samo istinu i ništa više. Ako nešto jeste zločin treba ga tako i definisati, a ne tražiti “prosijek” u tome koliko je ko zla učinio.

Posebno treba obratiti pažnju na vrijednosni pristup, jer novinar nije samo puki tehničar koji vrši selekciju informacija. On ima svoje prioritete i ono što je njemu važnije. Stoga je posebno važno razvijati i potencirati vrijednosnu dimenziju, koja podrazumijeva ljudska prava, odnos prema konkretnom čovjeku, konkretnoj situaciji.

“Mediji su uvijek nečije oružje”

(Adil Kulenović, direktor i glavni i odgovorni urednik NRTV Studio 99, Sarajevo)

Mediji su subjekt javnosti i, ukoliko se opredijele za širenje istine i pomirenja, mogu mnogo pomoći. Stvar je u tome da li će se uređivačka politika opredijeliti za traženje istine o tome šta se ovdje desilo. Mediji tu mogu uraditi čak više od drugih. Ali ne smijemo ih gledati u idealnoj slici jer oni su uvijek dio nečije politike, nečijeg uticaja.

Ja polažem nadu u medije koji donekle imaju nezavisnost i koji su se opredijelili za traženje istine. Takođe, moram reći da je bosanskohercegovački ratni period veoma složen i za istoričare, a ne samo za obične ljude i medije. U takvoj situaciji, uloga medija bi bila pozitivna samo ako bude išao uspješno projekat Dejtonskog sporazuma i uključivanje BiH u evropske institucije, što znači postizanje standarda koji omogućavaju objektivno istraživanje istine o prošlosti.

Novosti o medijima - na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini
Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku. Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i novinska agencija **Safax**

Urednik: Zoran Udovičić

Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax: +387 71 213 078, 206 542
E-mail: safax-mp@bih.net.ba

Kancelarija u Banja Luci – SOS –
otvoreni telefon za novinare:
Grčka 4, Banja Luka
Tel/fax: 078 (058) 213 442

<http://www.mp-institut.com/>

Zahvaljujući donaciji Westminster Foundation for Democracy London domaćim medijima servis se dostavlja besplatno

**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**

“U Hrvatskoj su svi odjednom za nezavisnu TV”

(Zoran Pusić, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb, Hrvatska)

Mediji su mnogo doprinjeli u promjenama u Hrvatskoj. Do promjena u svijesti ljudi došlo je umnogome zbog pisanja nekih slobodnih medija i rada nezavisnih i hrabrih ljudi. Neka istraživanja u Hrvatskoj pokazuju da 6% ljudi čita novine, dok 66% informacija primaju putem radija i TV. Zato, ako država i dozvoljava slobodu pisanja nekih novina, to nikad neće neće dozvoliti elektronskim medijima.

Danas situacija u Hrvatskoj liči na otrježnjenje od mamurluka – svi su odjednom za slobodnu i nezavisnu TV. Smatram da bi jedna kampanja kroz TV, u smjeru promoviranja tolerancije, otvorenog i demokratskog društva, te pristojnog građanskog života postigla velike rezultate. Isto kao što je kampanja mržnje postigla brze rezultate, tako bi i kampanja mira i tolerancije veoma brzo dala rezultate. Za čas bi ljudi promijenili mišljenje.

“Od nas se očekuje da, u najmanju ruku, preuzmemo vlast”

(Veran Matić, Radio B-92, Beograd, SR Jugoslavija)

Nije dobro kad su mediji oružje bilo čega, pa i oružje mira. U funkciji bilo koga i bilo čega mediji, jednostavno, nisu mediji u pravom smislu reči. Oni za promociju mira najbolje rade kada rade po pravilima novinarske profesije.

Rat počinje onda kada se takav pravilnik naruši. U Srbiji je to bilo najupečatljivije. Pripreme za ratove i zločine učinjeni su putem medija i to na jedan vrlo monstruozan način, smišljeno i strateški u procesu koji je trajao nekoliko godina. I danas u Srbiji mediji rade po tim pravilima.

Prvo što je potrebno učiniti, kako bi se izašlo iz takvog stanja, jeste da se dobro prouči ono što se, u stvari, desilo. Razlika između medija u Ruandi i u bivšoj Jugoslaviji je u tome što smo u Ruandi imali suđenja novinarima koji su direktno učestvovali u zločinu. Njihova krivica je dokazana, dok će u bivšoj YU biti teško dokazati direktnu povezanost. Zato smatram da je neophodno formiranje Komisija za istinu pri Haškom tribunalu. Hag do sada nije učinio ništa po pitanju medija, po pitanju intelektualnih grupacija koje su napravile nacionalističku platformu za zločine. Neophodno je proučiti, dokumentovati i napraviti zbir ljudi koji su odgovorni za ono što je počinjeno u medijima, a na domaćem pravu je da posle odluči šta će sa njima. Ovo je osnova budućih akcija. Pošto nema sistematskog istraživanja na medijima je da u tome pomognu, da istraže i dokumentuju što više toga.

U Srbiji se od nas očekuje da, u najmanju ruku, formiramo partije, da preuzmemo vlast u svoje ruke. To je ipak zloupotreba medija i od toga se treba čuvati, jer kada se jednom instalira takav sistem i na nezavisnoj medijskoj sceni kasnije ga je teško ispraviti. Kako su kod nas mediji, de fakto, učestvovali u zločinima i zbog toga moraju biti mnogo senzibilniji nego na drugim prostorima u iznošenju činjenica, u promovisanju određene ideologije. Na nama je samo da što više istražimo o pitanju istine i neku buduću vlast nateramo da ne izbegava ovo pitanje. (Nastavak u idućem broju).

Kako dnevne novine u BiH izvještavaju o ratu u Čečeniji

Monitoring centar Media Plana je u periodu od 17. do 22. januara izvršio monitoring dnevnih novina u BiH na temu sukoba u Čečeniji. Namjera je bila da se vidi da li se kroz izvještavanje u medijima pokazuje istinitim špekulacija da se u bošnjačkom dijelu Federacije BiH izrazito favorizuje čečenska, a u Republici Srpskoj ruska strana u ovom ratu. Nakon pažljivog uvida u Oslobođenje, Dnevni avaz, Večernje novine, Glas Srpski i Dnevne nezavisne novine, generalni zaključak je da takvih tendencija nema. Ovi mediji se isključivo, bar u ovoj fazi sukoba, oslanjaju na strane agencijske vijesti bez namjere da dublje razmatraju ovu problematiku, ili da tamošnja zbivanja upoređuju sa ovdašnjim.

Oslanjanje, uglavnom, na zapadne novinske agencije

Sve dnevne novine u BiH rat u Čečeniji prate isključivo kroz agencijske vijesti, dosta neutralno, i bez upuštanja u komentarisanje tamošnje situacije, ili prognoziranje daljeg toka događaja. Sve novine, kao srž plasiranih informacija, koriste zapadne izvore koji se oslanjaju na vijesti dobijene iz oba zaraćena tabora. Eventualna naklonost nekoj od strana u sukobu se može izvući eventualno kroz plasiranje naslova ili zanemarivanje pojedinih činjenica sa fronta.

Za Oslobođenje je u monitorisanom periodu isključivi izvor agencijskih vijesti vezanih za čečensku krizu državna agencija BiH PRESS. Ukupno je objavljeno 12 informacija, od čega su tri samostalne vijesti BH PRESS-a, a ostatak su potpisane kao BHP u saradnji sa nekom stranom agencijom (riječ je uglavnom o redigovanom prevodu vijesti najčešće AFP-a i REUTERS-a, ali je jednom evidentirana i iranska novinska agencija IRNA). Ove informacije su smještene u unutrašnjosti novine, na stranicama iz svijeta. Izuzetak je bio 19. januar kada je na naslovnoj strani kao glavna vijest plasiran naslov "Rusi ušli u centar Groznog" i vijest iz ruskih izvora u kojoj se kaže da su ruske jedinice ovladale nekim važnim mjestima u samom gradu. Ako bi se rasčlanili neposredni izvori na koje se pozivaju agencije, izraženo statistički to bi izgledalo ovako: ruski izvori – 14, čečenski izvori – 9, treći izvori – 2. Pod "trećim" izvorima se podrazumijeva pozivanje na izjave državnika ili relevantnih faktora o čečenskoj krizi, koji ne pripadaju ni jednoj od zaraćenih strana. Što se tiče ruskih i čečenskih izvora, riječ je prvenstveno o izjavama vojnih zapovjednika, portparola ili prenošenju vijesti iz ruskih medija, odnosno čečenske web stranice na Internetu.

Dnevni avaz tokom posmatranog perioda objavljuje devet agencijskih vijesti, ili izvještaja kombinovanih od agencijskih vijesti. Informacije su plasirane unutar novine na stranicama iz svijeta. Izvori vijesti su najčešće AFP i BBC. Međutim, forma prezentiranja tih vijesti je kombinacija više izvora, tako da se suštinski radi o kratkim tekstovima sastavljenim od različitih izvora, gdje se prelamaju saznanja AFP-a, BBC-a, ITAR-TAS-a, INTERFAX-a. Rasčlanjeno po pozivanjima na izvore informacija, u Avazu su ruski izvori zastupljeni 13 puta, čečenski 8, a treći izvori dva puta. Zanimljivo je da Dnevni avaz 19.1. nije objavio vijest, koju su taj dan javile sve strane agencije, uključujući i Oslobođenje na prvoj strani, da su ruske trupe zauzele cenar Groznog. Međutim, sutradan je Avaz objavio demanti te vijesti sa velikim naslovom "Čečeni demantuju da su ruske snage ušle u centar Groznog". Dakle, list demantuje nešto što dan ranije nije ni objavio.

Večernje novine kroz 10 vijesti u monitorisanom periodu prate rat u Čečeniji. Ova tematika se na naslovnoj strani nalazi 17.1. oličena u naslovu "Kontradiktorne vijesti o ofanzivi na Grozni". Zanimljivo je da je kompletan tekst najave na naslovnoj strani, smješten na poledini

novine. Kao izvore informacija Večernje novine koriste REUTERS, BBC, BHP i INTERFAX. Ove agencije se pozivaju 17 puta na ruske izvore, 12 na čečenske i 6 puta na tzv. treće izvore.

Glas Srpski kao izvor informacija u vezi Čečenije najviše koristi agenciju SRNA, a jednom je zabilježena i vijest beogradske Agencije BETA u saradnji sa AP-om. Objavljeno je ukupno šest informacija u vezi Čečenije. Iako je sam sadržaj vijesti vrlo izbalansirano prezentiran sa pozivanjem na izvore iz obje zaraćene strane, nadjenuti naslovi vijestima iskazuju blagu naklonost prema ruskoj strani u sukobu. Naprimjer, 17.1. na prvoj strani je naslov "Teroristi promijenili taktiku", 21.1. "Rusija objavila listu čečenskih terorista", a 22.1. "Uništit ćemo teroriste". Neposredni izvori na koje se pozivaju agencije su ruski 14 puta, čečenski 3 puta i jednom treći izvori.

Nezavisne novine vrlo površno i neselektivno prate čečensku problematiku. U monitorisanom periodu objavljene su samo četiri informacije sa ovog užarenog područja. Čak tri dana zaredom (19. 20. i 21. januar) uopšte nije bilo nikakvih informacija u vezi Čečenije. Agencije koje su korištene su SRNA u saradnji sa REUTERS-om, BETA u saradnji sa AFP-om i INTERFAX. U vijestima je neposredni izvor 3 puta ruski i 2 puta takozvani treći izvor.

Uočljivo je da se sve dnevne novine u BiH, kroz izvještaje stranih agencija, najviše oslanjaju na ruske izvore. Međutim, to ne treba da bude začuđujuće, jer je riječ o jednoj od najvećih zemalja svijeta, sa moćnom informativnom mašinerijom, koja ima pristup do svih agencija. Bilo bi neozbiljno za očekivati da ovim izvorima ravnopravno pariraju čečenski, koji osim jedne web stranice na Internetu, nemaju niti jedan medij. Informacije sa čečenske strane uglavnom dolaze iz usta čečenskih komandanata koje su izrekli u razgovoru sa stranim novinarima. Sa druge strane, bosanski mediji nisu u ovo vrijeme imali nijednog svog dopisnika ni blizu ovog kriznog područja. Ako se sve to uzme u obzir, može se konstatovati da je ovako izvještavanje, ipak, izbalansirano i da su bosanske novine prihvatajući isključivo princip oslanjanja na strane agencije, bar u ovoj fazi, nepristrasno popratile rat u Čečeniji. (R.U)

S r b i j a

Novinari kod Nušića

Pedesetak beogradskih novinara okupilo se proteklog ponedjeljka na Trgu Republike, ispred spomenika čuvenom srpskom komediografu i satiričaru, Branislavu Nušiću, u nameri da i na ovaj način skrenu pažnju na represiju koja se posljednjih meseci sprovodi nad nezavisnim medijima u Srbiji, a pre svega na pogubni zakon o informisanju, koji već više od godinu dana daje mogućnost sudovima da glasila i njihove urednike kažnjavaju čak i za »nepodobne« citate izjava izrečene na javnom mestu ili u intervjuu. Akciju na Trgu organizovalo je Nezavisno udruženje novinara Srbije sa namerom da se ona omasovi, postane tradicionalna i uvek obogaćena simboličnim programom, koji podseća na najaktuelnije događaje. Ovoga puta, uz čitanje protestnih pisama i poruka, jedan od članova Izvršnog odbora Nezavisnog udruženja sedeo je na stolici zavezanih usta, ispod stuba na kome su bila ispisana imena sudija čijim je odlukama, utemeljenim na Zakonu o informisanju, uziman žestok harač nezavisnoj štampi.

Istovremeno, korumpirani režimski sudovi mirne duše nastavljaju svoj posao. Kažnjavaju bez mere i milosti, sa očitom namerom da se jasno stavi do znanja, da su sporovi političke prirode, usmereni prema onoj strani koja se u novinarstvu zalaže za profesionalizam, a u politici za demokratsku, otvorenu i modernu Srbiju. Ovi se procesi vode pred sudovima za prekršaje, kako bi se kazna mogla izreći brzo i efikasno, u roku od 24 sata, što podrazumeva podnošenje prijave, dokazni postupak i izricanje presude. Jedine nezavisne novine sa juga Srbije, Vranjske iz Vranja upravo su kažnjene sa 30 000 DEM, a njihov urednik Vulašin Obradović sa 10 000! Ovu, do sada najveću novčanu kaznu, Vranjske i njihov urednik platili su po tužbi Vojske Jugoslavije, koju je

potpisao jedan pukovnik, a zbog prenošenja jednog teksta iz izveštaja Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji, koji vojsci nije bio po volji.

Tri beogradske redakcije, Blic, Danas i Studio B, kažnjene su ukupnom kaznom od 48 500 DEM, u jednom sudskom procesu. Ova presuda izrečena je po tužbi potpredsednika srpske vlade i čelnika Radikalne stranke Vojislava Šešelja i ministra za informisanje Aleksandra Vučića, a povod je bilo prenošenje saopštenja suparničkog Srpskog pokreta obnove u kojem se Radikali optužuju za terorizam. Autorima saopštenja, parlamentarnoj stranci SPO, nije se dogodilo ništa loše.

List Danas, kažnjen je ponovo samo par dana kasnije kaznom od 7 500 DEM, a direktor lista morao je da izdvoji 3 000 DEM po tužbi urednika Tanjuga, kojem se nije dopao jedan tekst o toj agenciji. Nekoliko ekspresnih sudskih procesa vodio je sud u Kikindi protiv tamošnjeg nezavisnog glasila, lista Kikindske, koje su po raznim osnovama kažnjene ukupnom kaznom od oko 30 000 DEM. Zakon o informisanju, međutim, nije primenjen samo u jednom slučaju! Tom prilikom nekadašnji general JNA, danas jedan od opozicionih lidera, Momčilo Perišić tužio je prorežimski list Politika, ali se isti sud koji je već izricao brojne kazne medijima oglasio nenadležnim!

Nastavljaju se i stalna ometanja TV signala Studija B, a najvažniji deo emisije tehnike ove televizije sa predajnika na brdu Kosmaj, udaljenom tridesetak kilometara od Beograda, ukraden je tokom noći. Na taj način signal Studija B sveden je na najuže gradsko jezgro Beograda, gde se program prati sa povremenim ili stalnim smetnjama. Režim se na još jedan način obračunava i sa nezavisnim dnevnim listom Glas javnosti. Zbog raznih dugovanja i neplaćenih kazni, stečajni organi zatvorili su štampariju »ABC Glas« koja je većinski vlasnik tog lista, a oko 250 radnika ostalo je bez posla. Tokom popisa imovine štamparije jedan od radnika obezbeđenja stečajnih organa pucao je iz pištolja u vazduh.

Dok se svakodnevno odvija neravnopravna i neizvesna borba za očuvanje makar tragova nezavisnog i profesionalnog novinarstva u Srbiji, urednik TV Soko iz Soko Banje Nebojša Ristić i dalje je u zatvoru. Molba za pomilovanje koju je predsedniku Srbije Milanu Milutinoviću uputilo Nezavisno udruženje novinara Srbije, odbijena je.

Podsetimo, Nebojša Ristić je osuđen na kaznu od godinu dana zatvora jer je u svojoj kancelariji zalepio plakat na kojem je pisalo – »Oslobodite medije u Srbiji »!

(Vladan Radosavljević, Nezavisni media centar Beograd).

K o n t r o l a I n t e r n e t a – d a i l i n e ? (2)

Novosti o medijima su u prošlom broju počele objavljivati tekstove sa razmišljanjima novinara i drugih javnih radnika, kao i zaljubljenika u surfanje po Internetu, na temu - treba li Internetu posebna regulacija. Na ovu temu smo bili potaknuti zaključkom sa Konferencije o Internetu, održane početkom decembra prošle godine u Parizu, gdje je jedan od najvažnijih zaključaka da se ne smije dopustiti kontrola Interneta, jer bi to bila svojevrсна cenzura koja bi pogodovala, posebno, totalitarnim režimima u svijetu. S druge strane, skup je pozvao na zabranu objavljivanja sadržaja koji pozivaju na činjenje takozvanih opšteprihvaćenih krivičnih djela, kao što su svodništvo, nasilje, krađe...

Orvelov “Elektronski brat”

(Dušan Babić- analitičar medija i rukovodilac Regionalnog ureda IMC u Mostaru)

Još uvijek je široko rasprostranjena zabluda kako je Internet neregulisan medij. Da to nije tako, ilustruju zakoni o autorskim pravima, kleveti i uvredi, privatnosti i sl., koji se primjenjuju na

Internet na identičan način kao što se primjenjuju na štampu i radio i televiziju. Riječ je o praksi u većini zemalja sa snažnim demokratskim tradicijama. Medijska legislativa je posebno rigorozna u slučajevima nasrtaja na pristojnost i uljudnost, što je inače zaštićeno svim značajnijim međunarodnim instrumentima iz oblasti temeljnih ljudskih prava i sloboda. U tom smislu, Internet je podložan regulaciji na način kako su regulisani radio i televizija, ili u kolokvijalnom, ali nepreciznom žargonu – elektronski mediji. Naime, prema istraživačima i teoretičarima medija, elektronski mediji su: radio i televizija, kablovska televizija i Internet. Zasebno je pitanje što Internet u segmentu *Online* novinarstva ima puno elemenata ili zajedničkog sa štampom.

Međutim, sve je uočljiviji jedan drugi aspekt kontrole Interneta - od strane države, bez obzira što Internet još uvijek nije masovna pojava. Prema posljednjim meritornim istraživanjima, oko 200 miliona ljudi su korisnici Interneta, što je jedva 3 odsto ukupne planetarne populacije. Međutim, trend uvećavanja korisnika Interneta je nezaustavljiv bez obzira na ogromne opasnosti i zamke koje krije. Autoritarni režimi ne taje svoje nakane da stave pod kontrolu Internet. Međutim, pod drugačijim izgovorom Internet kontrolišu i zapadne demokratije. To se danas čini pod geslom borbe protiv kriminala i terorizma, što apsolutno nije neosnovano. Ostaje, međutim, otvoreno pitanje zloupotreba, pa bi se proročanski obznanjen Orvelov “veliki brat” s pravom mogao premetnuti u “elektronskog brata”.

Čak je i zapadnoj javnosti nedovoljno poznat tzv. “Ešalon projekat” (Echelon Project) – široko razlivena mreža prisluškivanja građana po svijetu koji su priključeni na Internet, a pod vodstvom američke Agencije za nacionalnu bezbjednost (National Security Agency – NSA). Dio sistema elektronskog prisluškivanja su još Velika Britanija, Kanada, Australija i Novi Zeland. Evropski parlament je jesenas inicirao opsežnu istragu o tome, pa se uskoro očekuju žestoka sučeljavanja.

Korisnici Interneta su pribjegli kodiranju svojih poruka, što je posebno razvijeno za potrebe monitora nevladinih organizacija u oblasti ljudskih prava rasutih po svijetu. Ali države, za sada, uspješno dešifruju poruke. I tako u krug.

Ima još jedna kontroverzna dimenzija Interneta koji je u suštini sublimat najmanje tri medija – telefona, televizora i kompjutora, što otežava njegovu kontrolu. Da li je to njegova prednost ili mana, potvrdiće veoma brzo vrijeme ispred nas.

Puna sloboda Internetu

(Doc. dr. Stjepan Malović, Centar za edukaciju novinara u istočnoj centralnoj Evropi – Opatija / Zagreb)

Jedno od najboljih svojstava Interneta je što ga nitko ne kontrolira i što omogućuje doslovce svakom pojedincu izražavanja vlastitih stavova, misli i pogleda na bilo što. Ta činjenica Internetu daje ogromnu prednost u odnosu na ostale medije. Nema vlasničke kontrole, nema ideoloških, političkih, ili nekih drugih ograničenja. Dakako, to se može zlorabiti, pa tako surfajući Internetom naletimo na neprihvatljive site-ove, pornografiju, govor mržnje, vrijeđanja...

No, treba li zbog toga ograničavati Internet zakonima? Imam dojam da bi nas dobra namjera ograničavanja Interneta zbog suzbijanja nemorala mogla vrlo brzo dovesti u situaciju potpune kontrole mreže.

Internet je mladi medij i još se razvija. U svom razvitku susret će se vrlo brzo s jakim udarima velikih medijskih imperija. Jedan se već dogodio spajanjem Time Warner-a i America OnLine-a. Ovaj čin zabrinuo je sve koji se bore protiv kontrole medija. Aidan White, glavni tajnik Međunarodne federacije novinara, izjavio je kako to može ugroziti nezavisnost novinara i raznovrsnost mreže.

Samo slobodna mreža može omogućiti razvitak, slobodu misli i izražavanja, pogotovo u zemljama koje nemaju punu slobodu medija. Svaka kontrola je ograničavanje sloboda. A svaka zloupotreba mreže može se sankcionirati na isti način kao što se to čini u već postojećim, klasičnim medijima.

V i j e s t i

OSCE misija u BiH osuđuje najnovije prijetnje novinarima

OSCE misija u Bosni i Hercegovini izražava duboku zabrinutost povodom nedavnih prijetnji upućenih Hasanu Hadžiću, novinaru magazina Dani iz Tuzle i Adi Lepari, novinaru magazina AS iz Travnika. Takođe, posebno zabrinjava i činjenica da su ponovljene prijetnje upućene Željku Kopanji, uredniku Nezavisnih novina, koji je teško ranjen u oktobru 1999., zbog serije članaka koje je objavio o ratnim zločinima Srba u Tesliću, smatraju u OSCE-u.

"Korumpirane snage, koje prijete i ponekad zaista povrijede novinare, još uvijek ne shvataju da je njihovo vrijeme prošlo i da se više neće moći kriti pred slobodnim ljudima Bosne i Hercegovine. Napadi i prijetnje novinarima ne samo da su iritirajući, oni su i besmisleni, jer ne mogu zaustaviti pozitivna kretanja koja su već otpočela"- rekla je Regan McCarthy, Viši savjetnik za medije OSCE-a.

Nakon što je objavio seriju članaka u magazinu Dani, o izboru ministra za izbjegla i raseljena lica u Vladi Tuzlanskog kantona, Hasan Hadžić je počeo dobivati anonimne telefonske prijetnje. Zbog ozbiljnosti prijetnji, Hasan Hadžić je morao prebaciti porodicu na sigurnije mjesto. Adi Lepari i njenoj porodici su takođe, upućene ozbiljne prijetnje smrću nakon objavljivanja nekoliko kritičkih članaka u AS-u o lokalnom preduzeću za preradu drveta. Oba novinara su prijavila prijetnje lokalnoj policiji i prema izvještajima OSCE-a sa terena, u oba slučaja policija je bila kooperativna i reagovala na vrijeme, što je vjerovatno spriječilo teže posljedice.

Takođe je vrlo uznemiravajuća i potpuno neprihvatljiva činjenica da se ponavljaju prijetnje Željku Kopanji. Misija OSCE je obaviještena da je Kopanja dobio anonimna pisma u kojima mu se prijete smrću po njegovom povratku sa rehabilitacije u Austriji. OSCE poziva vlasti Republike Srpske koje su uključene u istragu napada na Kopanju da odmah objave dosadašnje rezultate istrage. Pored toga, traži se od vlasti Republike Srpske da obezbijede zaštitu za Kopanju dok se napadači ne nađu i izvedu pred sud.

OSCE još jednom poziva sve novinare kojima su bile upućene prijetnje da kontaktiraju Misiju OSCE-a direktno na liniju za pomoć novinarima putem telefona +387-71-292-228 ili putem sljedeće e-mail adrese freemedia@oscebih.org kako bi se preduzele odgovarajuće mjere u cilju zaštite prava novinara.

SFOR neodlučan u akciji protiv EROTEL-a

Zamjenik Visokog predstavnika za medije Simon Haselock izjavio je, prilikom gostovanja u Školi novinarstva Media Plana, da komanda SFOR-a do sada nije bila voljna upustiti se u akciju zabrane rada EROTEL-u, te zbog toga ova kuća i dalje nelegalno emituje svoj program. "Tužno je što je međunarodna zajednica u BiH nejedinstvena, tako da su neke odluke izgubile na efikasnosti" – rekao je Haselock studentima Media Plana. On je još dodao da se u zadnje vrijeme pojavljuju i razmišljanja da ne bi trebalo poduzimati oštru akciju protiv Erotela, zbog promjene vlasti u Hrvatskoj. Po Haselock-u, takav stav sada zastupaju SAD, koje su nekada bili glavni zagovornik vojnih mjera. Ipak, on je dodao "da se može kladiti" da će problem Erotela biti riješen do početka marta, ne precizirajući na koji način.

Nezavisna komisija za medije je početkom novembra prošle godine dodijelila EROTEL-u ograničenu, privremenu dozvolu za rad uz obavezu da napusti sve predajnike kojim trenutno upravlja, osim 11 za čiju upotrebu je ovlašten, da bi se omogućilo funkcionisanje federalne televizije. IMC je takođe upozorio EROTEL da prilikom preuzimanja bilo kojeg programa HRT-a u okviru svog programa, mora imati u vidu HRT-ovo uzastopno kršenje IMC Kodeksa o uređivanju programa. Međutim, EROTEL je odbio da se povinuje odlukama IMC. Nije prihvatio privremenu dozvolu, na što je IMC 15. novembra reagovao naredbom o prestanku rada i pozivom SFOR-u da interveniše u skladu sa svojim mandatom.

SAFAX saznaje da neće biti nikakvog popuštanja u pogledu obaveze EROTEL-a da izvrši odluku IMC-a. Međutim, Hrvatska televizija će moći aplicirati kod IMC za određen broj frekvencija u BiH, pod uslovom da se obaveže na poštovanje Kodeksa za uređivanje radio i tv programa u BiH i prihvati ingerencije Nezavisne komisije za medije. Ova kuća upućena je i na dogovor o saradnji sa budućom RTV Federacije BiH. Prioritet u raspodjeli frekvencija će imati Javni servis RTV BiH, federalna RTV, RTV Republike Srpske i OBN.

RTV Zenica prijeti štrajkom

Sindikalni odbor RTV Zenica uputio je upozorenje Općini ovog grada da će, ukoliko ne izvrše obaveze osnivača, stupiti u štrajk. Kao razlog se navodi katastrofalno tehničko stanje ove kuće i činjenica da Općina uplaćuje tek jednu sedminu sredstava potrebnih za emitovanje, pišu *Večernje novine*.

“Ako nam se pokvari jedan video-rekorder bićemo prinuđeni da prekinemo emitovanje kompletnog TV programa” rekla je Medina Delibašić, urednica TV Zenica, slikovito ilustrujući teško stanje u ovom mediju.

U Zenici vlada mišljenje da je »maćehinski« odnos zeničkih vlasti prema ovom mediju posljedica sve češćih nastojanja dijela novinara da profesionalno obavljaju posao i objavljuju informacije koje ne odgovaraju tamošnjoj vladajućoj koaliciji.

* * * * *

Izvještaj Helsinškog komiteta za ljudska prava u BiH (2)

Helsinški komitet za ljudska prava u BiH je nedavno izdao opširan izvještaj o položaju medija u BiH u kontekstu ljudskih prava za 1999. godinu. Novosti o medijima u dva nastavka objavljuju ovaj sveobuhvatan izvještaj koji daje dobar presjek ataka na medije i novinare od strane vlasti i pojedinaca. Izvještaj je doprinos boljem razumijevanju teškoća sa kojima se susreću mediji u ovom tranzicijskom vremenu u BiH.

Položaj medija u BiH u kontekstu ljudskih prava

Posmatrani period: 01.01. - 31.12. 1999. godine

Zatvorenost izvora i nedostupnost informacija

Helsinški komitet za ljudska prava u BiH u više navrata je javno izrazio zabrinutost zbog učestale pojave zatvorenosti izvora informisanja i netransparentnosti u radu organa na svim nivoima vlasti, kao i javnih preduzeća i ustanova, čime su građani uskraćeni u ostvarivanju prava da budu informisani o radu institucija, čiji se rad tiče njihovog ekonomskog, socijalnog, političkog i kulturnog položaja. Ignorantski odnos prema svojim biračima ilustrovaćemo s nekoliko primjera.

Posebno ističemo zatvorenost Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije BiH i nekooperativnost prema javnim glasilima ministra Mehmeda Žilića, primjera radi, povodom bezrazložnog i nedozvoljenog uskraćivanja informacija u slučaju ubistva njegovog zamjenika Joze Leutara i niza nerasvijetljenih terorističkih ataka u srednjoj Bosni. Helsinški komitet ukazuje i na restriktivan odnos službi informisanja Predsjedništva i Vijeća ministara BiH. Karakterističan je slučaj kada je na pitanje glavnog i odgovornog urednika Dana Senada Pećanina kako se formira i troši kantonalni budžet, ministar finansija Tuzlanskog kantona odgovorio: “Nisam zainteresiran da vam dam informaciju”. Ovdje treba posebno ukazati na pojavu selektivnog davanja informacija iz državnih i entitetskih organa pojedinim medijima, naravno, onima što su pod kontrolom neke od nacionalnih stranaka. Alija Izetbegović na pitanje ima li Dnevni avaz ekskluzivno pravo na njegove izjave, intervjuje i uopšte njegova obraćanja javnosti odgovorio je: “Nema ekskluzivno pravo, ali ja ne mogu stići na sve strane”. Izetbegović je inače podijelio novinare na one koji jesu i one koji nisu “novinari - prostitutke”, aludirajući na podršku međunarodnih organizacija nezavisnim medijima u BiH.

Srpska radikalna stranka Republike Srpske šest mjeseci prije atentata na Kopenju zabranila je prisustvo press - konferencijama te stranke novinarima njegovih Nezavisnih novina. Generalni sekretar te stranke Ognjen Tadić je to objasnio tvrdnjom da su novinari tog lista pisali “laži i neistine sa konferencija za medije SRRS”.

Hrvatska demokratska zajednica također ima svoje medije i svoje miljenike među novinarima. Zatvorenost za javnost njihovih zvaničnika i zastupnika u vlasti posebno je karakteristična za sredine gdje je HDZ dominirajuća politička snaga.

No, i pored ovakvog stanja, novinari i ekipe nezavisnih medija, posebno pisanih, uspijevaju razvijati svoj profesionalni istraživački rad otkrivajući niz bitnih činjenica koje govore o nedjelima i odgovornim za njih u ratnom periodu, ali i o zloupotrebama, krađama i švercu u poratnom vremenu i odgovornosti nosilaca vlasti za to. U tom kontekstu su i napisi o opstruktorima provedbe Dejtonskog sporazuma. Niz istraga i sudskih procesa pokrenut je tek nakon pritiska javnosti do kojih je došlo nakon novinarskih nalaza o kriminalnim radnjama i njihovim izvršiocima. Tako se šire prostori slobode javne riječi i doprinosi demokratizaciji u izuzetno teškim okolnostima.

Zakonska regulativa

Helsinški komitet za ljudska prava u BiH tokom 1999. godine insisitirao je na zakonskom regulisanju oblasti javnog informisanja i komuniciranja. Kako je već istaknuto, tadašnji Visoki predstavnik Karlos Vestendorp donio je odluku da djela uvrede i klevete ne budu u krivičnom zakonu, već da se vode kao parnični postupak. Nezavisna komisija za medije i Helsinški komitet pripremili su i amandmane za Parlament Federacije BiH sa zahtjevom depenalizacije uvrede i klevete. No, nakon ovog pojavio se problem visina novčanih kazni za tretiranje uvrede i klevete u okviru građansko - pravne sfere. Naime, predložene su izuzetno visoke novčane kazne koje same po sebi prijete slobodnom novinarstvu i vode autocenzuri. Izricanje takvih kazni redakcijama značilo bi praktično gašenje glasila. Otuda federalni Ombudsmeni predlažu da novčane kazne budu simbolične (1 DEM), a da oštećena strana dobije satisfakciju objavljivanjem prave informacije i javnim izvinjenjem.

Mjere Vestendorpa obuhvatile su i sistemsko rješavanje uređenja osnovne RTV mreže u BiH. U tom sklopu predviđena je transformacija RTV BiH u dvije cjeline - RTV Federacije BiH i dio koji bi sa drugim djelovima sistema činio Javni RTV servis za cijelu BiH, što je od kapitalnog značaja za mirovni proces, dakle normalizaciju stanja u zemlji i njenu demokratizaciju. Politički otpori, odnosno suprotstavljanje nacionalnih oligarhija ometa završetak tog suštinskog zahvata u medijskom prostoru BiH. Helsinški komitet je dao punu podršku tom projektu izražavajući potom nezadovoljstvo blokadom procesa transformacije.

Posebno žestok otpor uspostavljanju Javnog RTV servisa na nivou BiH pruža premijer Republike Srpske Milorad Dodik, koji je inače politički favorit međunarodnih autoriteta. Provedena je odluka Visokog predstavnika da se glavna RTV u Republici Srpskoj (Srpska RTV) preimenuje u RTV Republike Srpske. No, bitka za transformaciju RTV RS u medijski centar koji bi prije svega djelovao kao javni servis nije završena. I u ovom slučaju došlo je do sukoba između predstavnika međunarodne misije s premijerom RS Dodikom, povodom njegovog nastojanja da u RTV RS uspostavi punu vladinu kontrolu. Kako bi potakao proces transformacije RTV u BiH, Visoki predstavnik Wolfgang Petrič donio je odluku o sastavu Upravnog odbora za RTV Federacije BiH. Stranka demokratske akcije i Hrvatska demokratska zajednica su se pobunile protiv sastava tog tijela, jer u njemu nisu ljudi koji bi slušali stranačke naloge. Treba znati da su SDA i HDZ mogli inicirati u federalnoj skupštini donošenje odluke o sastavu tog Upravnog odbora, a nisu to učinile, kao što inače blokiraju postupak uspostave RTV na razini Federacije BiH, odnosno transformaciju RTV BiH. Inače, i u RTV BiH i u RTV RS postoji međunarodni nadzor.

Pozitivan potez u ovom području povukli su zajednički nadležni entitetski ministri Fahrudin Rizvanbegović i Rajko Vasić upućivanjem inicijative Ministarskom vijeću BiH za pokretanje procedure za pristupanje BiH konvencijama i pratećim protokolima Vijeća Evrope koje se odnose na oblast medija. Radi se o konvencijama o prekograničnoj televiziji, o zaštiti autorskih i srodnih prava u emitovanju satelitske televizije, te dopunskim protokolima. Time je pokrenuto ispunjenje manjeg dijela obaveza na nivou entiteta i BiH u cjelini kada se radi o reformi medija. Te obaveze, utvrđene Madridskom deklaracijom, su i među preduslovima za prijem BiH u Vijeće Evrope.

Poseban problem je EROTEL, RTV organizacija koja reemituje na teritoriji BiH programe susjedne Republike Hrvatske služeći u osnovi velikohrvatskim namjerama u BiH i pod patronatom je HDZ. Zbog odbijanja EROTELA da svede svoj angažman u BiH poštujući njene zakonske propise, Nezavisna komisija za medije (IMC) je izrekla zabranu (re)emitovanja njegovih programa. U EROTEL-u odbijaju provođenje te odluke, pa je čak najavljena mogućnost angažovanja SFOR-a. Uz ostalo, IMC je tražio da EROTEL u BiH koristi 11 umjesto dosadašnjih 41 RTV predajnik.

Inače, IMC je intervenisala zbog nelegalnog reemitovanja programa RTV Srbije iz susjedne Savezne Republike Jugoslavije. Odlukom je zabranjeno prenošenje tog programa putem predajnika na Trebeviću iznad Sarajeva.

Više elektronskih medija u BiH kažnjeno je zbog neurednosti u prijavljivanju i nepoštivanju normi u sferi distribucije programa, odnosno korištenja frekvencija. IMC je izdala dozvole za privremni rad radio i TV stanica. Iz IMC najavljuju gašenje mnogih od 227 elektronskih medija u BiH, jer neće moći ispuniti stroga pravila za dobijanje dozvola u trajanju od dvije do pet godina.

Zloupotreba medija

Nezavisna komisija za medije (IMC) je reagovala u nizu navrata i na zloupotrebe medijske pozicije. Tako su suspenzijom od po tri mjeseca kažnjeni RTV Sveti Georgije u Republici Srpskoj, zbog povrede programsko-uređivačkog kodeksa i potom odbijanja da plati izrečene novčane kazne, te Radio-postaja Mostar u dijelu grada pod kontrolom Hrvatske demokratske zajednice. Suspenzije su bile ukinute nakon ispunjenja zahtjeva IMC. Suspendovano je i emitovanje TV progarama Kanal S u Republici Srpskoj, a u tom entitetu kažnjavani su novčano radio-stanice Sveti Jovan (vlasnik kćerka Radovana Karadžića), Radio Srpsko Sarajevo, RTV Srebrenica, a na prostoru vlasti Hrvatske demokratske zajednice suspendovano je emitovanje Radio-postaje Drvar. Hrvatska RTV Herceg-Bosna iz Mostara kažnjena je novčano zbog opetovanih prekršaja. Suspenzije su ukidane prije njihovog isteka ako su rukovodstva tih RTV stanica u međuvremenu prihvatile norme iz Kodeksa koje je propisala IMC i odluke tog tijela.

Sve pomenute kazne su izricane zbog ratnohušakčkog, odnosno šovinističkog djelovanja tih medija, te poticanja mržnje prema mirovnim snagama, odnosno nedostavljanja snimaka dijelova

programa za koje se sumnjalo da su suprotni Kodeksu o uređivanju RTV programa u BiH. Za godinu dana rada u IMC su zabilježili 150 kršenja Kodeksa, a u 36 slučajeva je donesena odluka o kažnjavanju.

Materijalni položaj medija i novinara

Težak materijalni položaj medija i novinara ozbiljna je prijetnja slobodi medija i njihovom opstanku. Zapadni medijatori zagovaraju potrebu da mediji u BiH postanu profitabilna preduzeća. To je sasvim neskladno realnosti zemlje razorene ratom u kojoj je reaktiviran tek mali dio privrede, privatizacija je tek u začetku, a u BiH vladaju siva ekonomija, šverc i korupcija. Medijsko tržište je suženo, cijena štampe visoka, a kupovna moć stanovništva je sasvim mala.

Međunarodni subjekti stoga moraju tek formirati strategiju u oblasti medija u BiH prilagođenu njenim datostima i perspektivama vodeći računa da su nezavisna, profesionalna i istraživački angažovana javna glasila od bitnog značaja za mirovni proces i ukupan preobražaj zemlje. Naglo povlačenje nekih donatora u ovom području i prepuštanje medija nepostojećem tržištu vode gašenju značajnih javnih glasila što nikako nije u korist procesa demokratizacije i vraćanja međunacionalnog povjerenja i, u krajnjem, djelotvornosti međunarodne misije u BiH.

Među drastičnim primjerima položaja medija jeste gašenje vrlo cijenjenog magazina Svijet. Zbog nedostatka finansijskih sredstava prestao je sa izlaženjem i jedini nezavisni sedmičnik na području Unsko - sanskog kantona Present. Pod uticajem vlasti (SDA) sve firme s ovog područja prestale su oglašavati u Presentu pa čak odbile platiti izvršene usluge.

Na sudbinu medija i novinara bitno utiče činjenica da zakonski nije regulisan njihov status, što je dovelo do pravne nezaštićenosti novinara. Neosjetljivost nekih stranih faktora u medijskom prostoru BiH za položaj novinara došla je do izražaja u "slučaju OBN". Naime, vodi se maratonski sudski spor između OBN i 11 otpuštenih novinara. "Zbog stalnog varanja u vezi sa radnim ugovorima, te zbog šikaniranja od strane nadležnih" bivši novinari OBN traže naknadu štete od 200.000 DEM. Došlo je do otpuštanja i u Radiju FERN. Među ostalim otpušten je novinar Dževdet Tuzlić, a da s njim novi direktor ove stanice nije htio ni porazgovarati tim povodom.

Drastičan je slučaj sa 39 radnika RTV "Studio 99" koji su uputili molbu IMC da intervenišu kod direktora te RTV kuće Adila Kulenovića kako bi im bio isplaćen dug za uloženi rad od 80.000 DEM. Ti radnici navode da su izbačeni s posla bez objašnjenja i pod nadzorom tjelohranitelja, te bez prava da uzmu lične stvari. Kada je jedan bivši radnik minirao u ljutnji repetitor "Studija 99", Kulenović je reagovao putem štampe nazvavši svoje bivše radnike "teroristima i utjerivačima duga".

Ured Visokog predstavnika (OHR) i domaće vlasti se uzajmano optužuju za materijalno stanje medija. Tako je OHR, za sada bez efekta, inicirao da federalna vlada otpiše milionske dugove RTV BiH kako bi ova RTV kuća u proces transformacije ušla od finansijske nule. To je bio odgovor na prigovore domaćih vlasti na izosatanak strane pomoći za federalnu RTV BiH. Iz OHR su pri tome ukazali da SDA i HDZ traže donatorsku pomoć za federalnu RTV BiH, a troše velike sume na kantonalne RTV stanice koje nisu nezavisne, multietničke i finansijski transparentne. Ovo je zorna ilustracija stanja u medijskom sistemu u BiH u kojem je nužno što prije dodatno intervenisati, kako bi se stvorili uslovi za njegovu reformu i materijalnu stabilizaciju.

Zaključak

Helsinški komitet za ljudska prava u BiH ocjenjuje da u BiH ima javnih glasila koja se približavaju kriterijima objektivnog novinarstva i standarda, ili su ih već dosegli. Njihovo djelovanje i učinak su od izuzetnog značaja za provedbu Dejtonskog mirovnog sporazuma i ukupan demokratski preobražaj zemlje. Na suprotnoj strani su mediji pod kontrolom nacionalnih

oligarhija koje opstruiraju mirovni proces i demokratizaciju. Otuda je nužno ubrzati proces sveukupne reforme medijskog sistema u BiH, što nije moguće izvesti bez punog aktiviteta mirovne misije u BiH i međunarodnih institucija van nje. Osmišljen donatorski angažman je nužan ukoliko se uistinu hoće sačuvati i razvijati dostignute vrijednosti u sferi javnog komuniciranja.

Javna glasila su, uz ostalo, od suštinskog značaja za afirmaciju i zaštitu ljudskih prava i sloboda i Helsinški komitet za ljudska prava u BiH će sve učiniti da dalje razvija saradnju s njima. U protekloj godini, zahvaljujući toj saradnji, tematika prava i sloboda čovjeka se ustalila kao redovan sadržaj u brojnim glasilima u BiH, što je doprinijelo porastu društvene osjetljivosti za tu tematiku.

Na kraju, treba ukazati na nekoliko ohrabrujućih činjenica u sferi javnog komuniciranja u BiH. Tako je privatna nezavisna novinska agencija ONASA, nastala u okrilju “Oslobođenja”, otvorila dopisništvo u najvećem gradu Republike Srpske Banja Luci. U Mostaru je počeo sa radom, uz međunarodnu pomoć, Studio 88 u kojem će raditi mladi iz oba dijela grada. Misija OSCE i Ured ombudsmena Federacije BiH dogovorili su se o uspostavi pomoćnika ombudsmena za medije koji će pratiti ostvarivanje i kršenje prava izražavanja i djelovanja i kretanja novinara i učestvovati u provedbi i kreiranju zakonskih normi u ovoj oblasti. Na ovu funkciju postavljen je dugogodišnji komentator i do skoro glavni i odgovorni urednik Oslobođenja Mehmed Halilović, koji je bio i prvi predsjednik Unije nezavisnih profesionalnih novinara BiH. Helsinški komitet za ljudska prava u BiH pozdravlja ove poteze kao neposredan doprinos razvijanju demokratskog medijskog okruženja u BiH.

**Ako vas neko ometa u profesionalnom novinarskom radu javite se
na SOS telefon – 078 (058) 213 442 Media Plan Banja Luka**

☞ SLUŠAJTE SVOJIM UŠIMA! ☞ GLEDAJTE SVOJIM OČIMA! ☞ MISLITE SVOJOM GLAVOM!

Savjet Media plan Instituta: Prof. dr. Muhamed Nuhić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr. Lenart Šetinc (Ljubljana); prof. dr. Mario Plenković (Zagreb); mr. Louis de la Ronciere (Paris); mr. Aleksandar Todorović (Montreux); prof. dr. Slavo Kukić (Mostar); prof. dr. Miroljub Radojković (Beograd).